

Jurisprudentie

Jurisprudentieoverzicht

Mr. E.M.A. van Amersfoort*

Juli 2017

Rechtsgeldigheid concepttestament; vergoeding onttrokken bedrag nalatenschap

Rb. Den Haag 19 juli 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:9083

Drie weken voor zijn overlijden laat erflater A een concepttestament opstellen waarin X tot enig erfgenaam en executeur wordt benoemd. Vervolgens heeft A nog een gesprek met de notaris over zijn levenstestament; in dat gesprek bevestigt hij opnieuw de inhoud van zijn testament. Daarna is het concepttestament naar A gestuurd, maar A overlijdt voordat hij het testament heeft ondertekend. A heeft één kind (Y) achtergelaten. X vordert een verklaring voor recht dat het concepttestament moet worden gelijkgesteld aan een notarieel verleden testament.

De rechtbank wijst de vordering af. Een testament dat voldoet aan de wettelijke vormvereisten van artikel 4:94 van het Burgerlijk Wetboek (BW) ontbreekt. De ondertekening door A ontbreekt en er is geen sprake van een gepasseerde notariële akte. Het concepttestament heeft hierdoor geen definitief karakter gekregen en kan niet als rechtsgeldig testament worden aangemerkt. Het beroep op de redelijkheid en billijkheid wordt afgewezen. Deze omstandigheden rechtvaardigen geen afwijking van de wettelijke vormvereisten, gelet op de duidelijke wettelijke bepalingen en toelichting daarop in de

wetsgeschiedenis, waarin onder meer wordt verwezen naar de rechtszekerheid.

Verder veroordeelt de rechtbank X tot een vergoeding aan Y van het bedrag dat hij aan de nalatenschap heeft onttrokken en niet kan verantwoorden. De omstandigheid dat X meende erfgenaam te zijn, maakt dit niet anders. Hij wist dat er geen (ondertekend) testament was en is op zoek gegaan naar familieleden van A. Hieruit volgt dat hij zich had moeten realiseren dat de nalatenschap mogelijk niet aan hem toekwam en dat hij alleen uitgaven mocht doen die hij ten behoeve van de boedel kon verantwoorden.

Oktober 2017

Gift erflater aan ex-echtgenote; legitieme portie

Rb. Amsterdam 25 oktober 2017, ECLI:NL:RBAMS:2017:8588

Bij de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap van A en B is aan ieder van hen 50% van de aandelen in een bv toebedeeld (totaal aandelen gewaardeerd op € 7.610.724). Vervolgens heeft A zijn aandelen aan B verkocht voor € 1.000.000. A is overleden en nu vorderen de erfgenamen X c.s. een verklaring voor recht dat de koopovereenkomst van A en B een gift inhoudt en dat deze ten behoeve van hun legitieme portie moet worden ingekort.

De rechtbank oordeelt dat sprake is van een gift (art. 7:186 lid 2 BW). De aandelen zijn relatief kort vóór de overdracht meerdere keren gewaardeerd (tussen € 6.913.858 en € 7.589.198). Uit de correspondentie tussen A en B volgt dat zij zich ervan bewust waren dat de koopprijs ver onder de reële waarde lag, zodat sprake is van een gift. De stelling dat dit de enige financieel haalbare transactie voor B was, maakt dit niet anders. A hoefde de aandelen niet te verkopen. Dat A wilde dat B de onderneming kon voortzetten en de aandelen niet

* Mw. mr. E.M.A. van Amersfoort is als docent en promovenda verbonden aan het Centrum voor Notarieel Recht van de Radboud Universiteit Nijmegen en werkzaam als kandidaat-notaris bij Blankhart & Bronkhorst Netwerk Notarissen, aangesloten bij Netwerk Notarissen. Rubriek verzorgd door Netwerk Notarissen onder verantwoordelijkheid van de hoofdredactie.

zouden vererven, is ook niet steekhoudend. A had dit ook op andere manieren kunnen bereiken, bijvoorbeeld door middel van een legaat. Volgens de rechtbank is geen sprake van de voldoening aan een natuurlijke verbintenis (art. 4:69 lid 1 sub a BW). B is bij de echtscheiding goed verzorgd achtergelaten. Partijen hebben afgezien van partneralimentatie, omdat zij beiden in staat waren in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Bovendien was de gift niet in overeenstemming met het inkomen en vermogen van A als bedoeld in artikel 4:69 lid 1 sub a BW. Ook het beroep op de redelijkheid en billijkheid met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt afgewezen (art. 3:166 lid 3 en 3:185 lid 1 BW). Deze overdracht vloeit namelijk niet voort uit de verdeling van een gemeenschappelijk goed, nu de huwelijksgemeenschap anderhalf jaar geleden al is verdeeld.

De rechtbank kent de aandelen een waarde toe van € 7.000.000. Dit betekent dat de verkrijging van 50% van de aandelen voor € 1.000.000 een gift van € 2.500.000 inhoudt. De mogelijk verschuldigde schenkbelasting van B komt niet ten laste van het saldo van de nalatenschap. De schenkbelasting wordt immers geheven bij de verkrijger en is geen schuld van de nalatenschap, zodat dit geen invloed heeft op de legitieme portie (art. 4:64 jo. art. 4:7 lid 1 sub a-c en f BW). Wel van invloed op de legitieme portie is de heffing inkomstenbelasting uit hoofde van de vervreemding van een aanmerkelijk belang, omdat deze AB-heffing ten laste van de vervreemder komt (art. 4:12 van de Wet inkomstenbelasting 2001) en daarmee een artikel 4:7 lid 1 sub a BW-schuld is.

Medewerking aan overdracht van door de legatarissen verkochte woning

Rb. Rotterdam 25 oktober 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:8140

De legatarissen Y c.s. hebben op 5 maart 2017 via een e-mail overeenstemming met A bereikt over de verkoopprijs van de aan hen gelegateerde woning. Als Y c.s. zich bedenken en willen wachten of nog andere geïnteresseerden zich melden die een hogere prijs willen betalen, legt A conservatoir beslag op de woning. Thans vordert A medewerking van de executeur-afwikkelingsbewindvoerder X voor de overdracht van de woning.

De rechtbank oordeelt dat Y c.s. een vorderingsrecht op de nalatenschap hebben (art. 4:117 BW). Pas als X dit legaat heeft afgegeven, zijn Y c.s. eigenaar van de woning en kunnen zij daarover beschikken. Nu X op grond van het testament de bevoegdheid heeft om zonder medewerking van de erfgenamen of kantonrechter te beschikken over alle goederen van de nalatenschap, betekent dit dat X privaat beschikkingsbevoegd is ten aanzien van de woning. Dat X op de hoogte is gehouden van de berichtgeving over de eventuele verkoop van de woning (cc in het e-mailverkeer tussen A en Y c.s.) brengt niet met zich dat X namens de nalatenschap de koopovereenkomst heeft gesloten. In een mailbericht van 23 september 2016 aan A laat X geen misverstand bestaan over zijn rol: hij wil het legaat afgeven aan Y c.s.

en heeft uitdrukkelijk geen opdracht om het huis te verkopen. Hij geeft hierbij aan dat hij verwacht dat Y c.s. de woning zullen verkopen, maar heeft volgens de rechtbank niet de indruk gewekt dat (een van) Y c.s. zelfstandig bevoegd zou(den) zijn de nalatenschap voor wat betreft te woning te binden buiten de medewerking van X om. De vordering wordt afgewezen.

Voormalig meerderjarigenbewindvoerder regelt benoeming vereffenaar

Rb. Rotterdam 26 oktober 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:7866

A overlijdt en laat in elk geval drie erfgenamen (B c.s.) achter. Het is de betrokken notaris niet gelukt om B c.s. op te sporen. Verder erfgenamenonderzoek is mogelijk, maar is tijdrovend en brengt kosten mee. De nalatenschap is op dit moment dus onbeheerd. Ook heeft niemand gereageerd op de oproep aan de wettige erfgenamen in de Staatscourant. X is de voormalig meerderjarigenbewindvoerder van A en heeft Y verzocht de afwikkeling van de nalatenschap op zich te nemen. Thans verzoekt Y de rechtbank om tot vereffenaar te worden benoemd (art. 4:204 lid 1 sub a BW), omdat het in het belang van de nalatenschap is dat de nalatenschap zo efficiënt mogelijk wordt vereffend, mede omdat de nalatenschap mogelijk negatief is. De rechtbank wijst het verzoek toe. Y kan als belanghebbende worden aangemerkt als bedoeld in artikel 4:204 lid 1 sub a BW, omdat Y door X is verzocht om de afwikkeling van de nalatenschap op zich te nemen.

November 2017

Aansprakelijkheid terugbetaling geldlening van erflater

Rb. Rotterdam 1 november 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:8807

A heeft met ex-echtgenote B een vennootschap onder firma (vof) geëxploiteerd. A en B hebben in het kader van de bedrijfsactiviteiten een kredietovereenkomst gesloten bij de bank. A overlijdt en laat als erfgenamen achter zijn (nieuwe) echtgenote X en twee kinderen Y c.s. De bank vordert thans hoofdelijke veroordeling van B, X en Y c.s. voor de terugbetaling van de schuld van de vof.

De rechtbank oordeelt dat de bank haar zorgplicht jegens A en B is nagekomen, op grond waarvan B wordt veroordeeld tot betaling van de schuld. Ten aanzien van X en Y c.s. overweegt de rechtbank dat de aansprakelijkheid berust op artikel 4:182 lid 2 BW en dat geen sprake is van hoofdelijke aansprakelijkheid op grond van de kredietovereenkomst. Omdat de wettelijke verdeling van toepassing is, is de aansprakelijkheid van Y c.s. beperkt tot de vordering die zij hebben op grond van artikel 4:13 lid 3 BW. X is tegenover de bank en Y c.s. verplicht de schulden van de nalatenschap te voldoen (art. 4:14 BW). Het feit dat de huwelijksgemeenschap van A en B nog niet is verdeeld, doet daar niet aan af. X

is van rechtswege schuldenaar geworden van de schulden die niet met de dood van A teniet zijn gegaan (art. 4:182 lid 2 BW). Het eigen vermogen van X kan niet worden uitgewonnen. Zij heeft de nalatenschap beneficiair aanvaard en niet kan worden gesteld dat zij als vereffenaar in de vervulling van haar verplichtingen in ernstige mate tekort is geschoten en daarvan een verwijt kan worden gemaakt (art. 4:184 lid 2 sub d BW).

Invloed verwerping nalatenschap op toegang wettelijke schuldsanering

Rb. Rotterdam 3 november 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:8899

De rechtbank wijst het verzoek van X tot toepassing van de schuldsaneringsregeling af (art. 284 lid 1 van de Faillissementswet). De rechtbank overweegt dat X de nalatenschap van haar vader A heeft verworpen. Het verzoek van een van de schuldeisers om de vereffening van deze nalatenschap is toegewezen, alleen staat nog niet vast wie als vereffenaar zal optreden (art. 4:205 BW). Mogelijk kunnen de privéschuldeisers van X worden voldaan uit de nalatenschap, ondanks dat X de nalatenschap heeft verworpen (art. 4:219 BW). Dit betekent dat op dit moment niet bepaald kan worden wat de (uiteindelijke) schuldenlast van A is, laat staan of dit een problematische schuldenlast is.

De rechtbank voegt daaraan toe dat ook als wél sprake was geweest van een problematische schuldenlast, het verzoek zou zijn afgewezen. X is de vijf jaar voorafgaand aan het indienen van het verzoekschrift niet ter goeder trouw geweest, nu zij de nalatenschap van A heeft verworpen. Het feit dat zij geen contact meer had met A doet daar niet aan af. Kennelijk heeft A haar niet ontfermd. Het verwerpen van een nalatenschap is nadelig voor de schuldeisers van X. X heeft weliswaar een onderhoudsverplichting jegens haar kind, die door de verwerping van X op grond van plaatsvervulling erfgenaam is geworden, maar deze verplichting gaat niet zover dat haar schuldeisers hiervan de dupe mogen worden.

Afwikkeling nalatenschap conform volmacht

Hof 's-Hertogenbosch 7 november 2017, ECLI:NL:GHSHB:2017:4785

De erfgenamen van A verlenen X een volmacht voor het beheer en de vereffening van de nalatenschap. Echtgenote B is aangewezen als begunstigde van de uitkering van levensverzekering (€ 45.378). X keert € 33.006 van de uitkering van levensverzekering uit aan C (de echtgenoot van A) en betaalt met de resterende € 12.372 de boedelschulden. Thans vordert B dat X € 12.372 aan haar betaalt.

Het hof overweegt dat de partijen samen met A kort voor zijn overlijden hebben afgesproken dat zij – ondanks het ontbreken van een testament of rechtsgeldig codicil – de nalatenschap afwikkelen overeenkomstig de schriftelijke instructies van A en het concepttestament. De erfgenamen hebben dit na het overlijden van A schriftelijk vastgelegd en hebben X de voornoemde volmacht verleend. De instructies van A houden onder

meer in dat de overlijdensuitkering aan C wordt uitgerekt. In verband met het verrekenen van andere financiële kwesties zijn X en C overeengekomen dat niet de hele overlijdensuitkering naar C gaat. In het licht van de afspraken die op dat moment golden (en pas later zijn vervallen door het intrekken van de volmacht), ligt het volgens het hof voor de hand dat X het resterende bedrag van de overlijdensuitkering (€ 12.372) tot de erfboedel rekende, althans dat hij ervan uitging dat lopende kosten van de boedel daaruit voldaan konden en mochten worden. X is binnen de grenzen van de hem verstrekte opdracht gebleven. Dat B hier later anders over is gaan denken, leidt niet ertoe dat het handelen van X overeenkomstig de instructies van A en de daarop gebaseerde afspraken tussen partijen als onrechtmatig dan wel als wanprestatie kan worden bestempeld.

Executeur vordert vaststelling schade door voormalig bewindvoerder

Hof Den Haag 8 november 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:3289

Y is de voormalig bewindvoerder van A. De kantonrechter heeft executeur X niet-ontvankelijk verklaard in zijn verzoek Y te veroordelen tot voldoening van de schade die A heeft geleden door slecht bewind. De kantonrechter heeft Y vervolgens ambtshalve veroordeeld tot het voldoen van € 26.761 aan de nalatenschap van A. Het hof bevestigt deze uitspraak. De kantonrechter kan op verzoek van een andere bewindvoerder of ambtshalve de schade door slecht bewind vaststellen en de bewindvoerder tot vergoeding daarvan veroordelen (art. 1:445 lid 5 jo. art. 1:362 BW). Dit geldt ook nadat het bewind is geëindigd (ECLI:NL:HR:1988:AD0176 en ECLI:NL:HR:2000:AA6297). De executeur kan echter niet op één lijn worden gesteld met de andere bewindvoerder als bedoeld in artikel 1:362 BW. Het bewind en artikel 1:362 BW zijn bedoeld om de belangen van de rechthebbende te beschermen. Nu A is overleden, zijn er geen rechtens te beschermen belangen van A. Voor zover een executeur en/of een erfgenaam menen dat de bewindvoerder de erfgenaam in zijn vermogensrechtelijke belangen heeft geschaad en de bewindvoerder aansprakelijk is voor deze schade, moet een dagvaardingsprocedure worden gevolgd (Aanbevelingen meerderjarigebewind, aanbeveling B15).

December 2017

Vordering tot herbegraving

Hof Arnhem-Leeuwarden 12 december 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:10937

B vordert toestemming voor de herbegraving van zijn echtgenote A. X c.s. hebben haar begrafenis verzorgd, omdat B gedetineerd zat op – later bleek ongegronde – verdenking van doodslag op A. X c.s. zijn hierdoor rechthebbende van het graf geworden en zij weigeren toestemming te geven voor herbegraving.

Het hof oordeelt dat de weigering voor herbegraving niet berust op een onevenredige afweging van de betrokken belangen, zodat geen sprake is van misbruik van bevoegdheid (art. 3:13 BW). B heeft weliswaar aangetoond dat A (vermoedelijk) liever op een andere begraafplaats was begraven (art. 18 van de Wet op de lijkbezorging (Wlb)), maar heeft niet aangetoond dat herbegraving ook overeenstemt met haar (vermoedelijke) wens. Behalve het algemene belang dat grafrust moet worden geëerbiedigd, tenzij opgraving wegens een zwaarwegend belang noodzakelijk is (art. 29 Wlb; vergelijk ECLI:NL:HR:2010:BO2416), hebben X c.s. onweersproken aangevoerd dat de geloofsovertuiging van A en X c.s. zich verzet tegen herbegraving. Het hof weegt mee dat herbegraving erg ingrijpend zou zijn voor X c.s. Het feit dat B, als hij bij A wil worden begraven, wordt gedwongen tot een door hem ongewenste grafkeuze vormt volgens het hof geen zelfstandig belang. Gelet op de betrekkelijk jonge leeftijd van B is zijn uiteindelijke grafkeuze nog onzeker. B heeft geen feiten en omstandigheden gesteld op grond waarvan de weigering op andere gronden onrechtmatig is. X c.s. waren als opdrachtgevers van de begrafenis bevoegd om de begraafplaats te bepalen. Bovendien hebben zij nog gekeken naar begraafplaatsen die in overeenstemming met de voorkeur van B zijn, maar het was daar niet mogelijk A te begraven.

Betalingsregeling

Rb. Rotterdam 13 december 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:9815

X is enig erfgenaam en verzoekt een betalingsregeling voor het voldoen van de legitieme portie van Y. De rechtbank ziet aanleiding om een betalingsregeling toe te wijzen vanwege de financiële situatie van X (de woning staat 'onder water' en het loon uit zijn bv) onder de voorwaarde dat X een door de rechtbank goed te keuren zekerheid stelt voor de voldoening van de hoofdsom en rente. Thans verzoekt Y de rechtbank de beslissing om de betalingsregeling toe te wijzen, te heroverwegen. Het voorstel van X biedt geen zekerheid en moet als onvoldoende worden aangemerkt.

De rechtbank keurt de door X aangeboden zekerheden niet goed, omdat zij onvoldoende garantie bieden dat Y haar legitieme portie bij niet- of niet-tijdige aflossing door X kan incasseren door de genoemde zekerheden in te roepen. Dit brengt mee dat Y geen belang meer heeft bij het verzoek tot heroverwegen van de gehonoreerde betalingsregeling. X wordt veroordeeld de legitieme portie aan Y binnen veertien dagen na betekening van dit vonnis te voldoen.

Overeenkomst ter compensatie van werkzaamheden

Hof Arnhem-Leeuwarden 19 december 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:11174

X is enig erfgenaam in de nalatenschap van A. B (ex-partner van A) vordert thans de betaling van € 30.000, omdat A en B een overeenkomst zouden hebben dat A dit bedrag zou betalen na de verkoop van de woning als

vergoeding van de door haar aangeschafte materialen en in de woning geïnvesteerde tijd.

B heeft geld geleend om te investeren in de woning. Uit schriftelijke verklaringen van familie en een gezamenlijke vriend volgt dat A heeft gesproken over de betaling van € 30.000 aan B als hij bij leven zijn woning zou verkopen, zodat B deze lening zou kunnen terugbetalen. Uit deze verklaringen blijkt volgens het hof niet dat A € 30.000 aan B was verschuldigd als compensatie voor haar investeringen. Ook de vermelde opschortende voorwaarde dat A bij leven zijn huis moet verkopen, is niet ingetreden. Volgens het hof is er ook geen sprake van ongerechtvaardigde verrijking, maar van min of meer normale onderhoudswerkzaamheden (verven) die gebruikelijk zijn voor bewoners van een woning. B heeft niet gesteld dat zij de materialen voor de carport heeft betaald of dat zij door de werkzaamheden is verarmd, omdat zij in die tijd geen betaalde arbeid kon verrichten. Nu B wél als begunstigde is aangewezen voor zijn levensverzekering en A kort voor zijn overlijden een lijfrentevoorziening heeft getroffen ten behoeve van B, heeft A voldaan aan de verzekering dat B de lening zou kunnen terugbetalen. Het hof wijst het verzoek af.

**NÚ 2
MAANDEN
GRATIS!**

RECHTSPRAAK UPDATES

GESELECTEERDE EN GERUBRICEERDE JURISPRUDENTIE PER RECHTSGEBIED

Experts uit wetenschap en praktijk selecteren per rechtsgebied de meest relevante uitspraken. Deze uitspraken worden voor u samengevat, gerubriceerd, voorzien van kort commentaar en doorzoekbaar gemaakt op de Updates-portalen. Daarnaast ontvangt u (twee)wekelijks een attendering om continu bij te blijven.

NIEUW

Personenschade

Hoofdredactie

Prof. mr. S.D. Lindenbergh
Mr. drs. I. van der Zalm

€ 19
p/m

Arbeidsrecht

Hoofdredactie

Prof. mr. dr. A.R. Houweling

€ 24
p/m

Erfrecht

Onder leiding van

Prof. mr. dr. B.M.E.M. Schols
Prof. mr. dr. F.W.J.M. Schols
Prof. mr. dr. W. Burgerhart

€ 19
p/m

Gezondheidsrecht

Hoofdredactie

Mr. dr. R.P. Wijne

€ 19
p/m

Insolventierecht

Hoofdredactie

Prof. dr. R.J. de Weijts

€ 19
p/m

Personen- en familierecht

Hoofdredactie

Mr. S.F.M. Wortmann

€ 19
p/m

Omgevingsrecht

Onder redactie van

Bc. M. Biermans-Zuijderduijn, mr. G.A. Keus,
mr. R.H. van Marle, mr. H.P. Nijhoff,
mr. ir. O.W.J.M. Scholte en
Bc. P.A.H.M. Willems

€ 19
p/m

Ondernemingsrecht

Hoofdredactie

Mr. E.C.H.J. Lokin
Mr. C.S. Avendaño Canto

€ 24
p/m

Strafrecht

Hoofdredactie

Mr. J.H.J. Verbaan

€ 24
p/m

Socialezekerheidsrecht

Hoofdredactie

Prof. mr. dr. A.R. Houweling
Mr. drs. I. Lintsen
Mr. C. van Puffelen

€ 19
p/m

Ga naar www.proefabonnement.boomjuridisch.nl en meld u vandaag nog aan voor 2 maanden gratis toegang

Tijdschrift Erfrecht